

**ESKİŞEHİR'DEKİ 10-11 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARINA
ALEXANDRE PRATİK YETENEK TESTİ
UYGULAMASI**

Uzm. S. Fügen BİNATLI

1— GİRİŞ

Eğitim ve öğretimde bireyin günlük yaşama uyum sağlayabilmesi toplumsal yaşamda yapıcı hizmetini sürdürebilmesi ve yeteneklerini geliştirebilmesi için bazı düzenlemelerin yapılması gereklidir. Bu düzenlemelerin yapılabilmesi ise bir takım ölçme ve değerlendirme etkinliklerini gerektirir. Eğitimde ölçme, eğitim, gören kişide meydana gelen davranış değişikliklerini saptamak için kullanılan araç ve tekniklerle elde edilen sonuçlardır. (1) Bu sonuçları uygun ölçütlere vurmak suretiyle bazı yorumlarda bulunmak denegin gelişimi hakkında yargıya varmak ise bize eğitimde değerlendirmeyi tanımlar. Gerek ölçme ve gerek değerlendirme, genel yetenek, özel yetenek, kişilik, başarı ve sağlık durumunun ölçülmesi ve değerlemesi konusunda uygulanmaktadır. Zekâ düzeyi insanın soyut düşünme ve öğrenme gücü hakkında genel bir bilgi vermektense de kişiliğin ölçülmesi diğer alanlara göre daha zor olmaktadır.

(1) Burhan GÜMÜŞ, Eğitimde ölçme ve değerlendirme, Ank. 1977, s. 45.

Doğal olarak değerlendirme yapabilmek için öncelikle ölçme verileri gereklidir. Eğitim ve öğretimde ölçülerek zekâ, yetenek gibi durumlar soyut olduğundan bunlar doğrudan doğruya değil, dolaylı olarak ölçülürler.

Zekâ konusunda yapılan incelemeler sonucu, bu konuda farklı görüşler ileriye sürülmüştür. İnsanın zekâ yapısı ile ilgili olarak ileri sürülen en önemli kuramlar dört tanedir;

- a— Tek etmen kuramı
- b— İki etmen kuramı
- c— Çok etmen kuramı
- d— Kat yapı kuramı

Tek etmen kuramı, zekânın genel ve temel bir yetenek olduğu noktasından hareket eden bir kuramdır. Bu kurama göre genel yeteneği olan bir kişi her alanda başarı sağlar. Zeki olmayanda hiç bir alanda başarı sağlayamaz.

İki etmen kuramı, insanın zekâ yapısının genel ve temel yeteneklerden oluştuğunu savunur. Savunucuların başında ise Charles Spearman vardır.

Thurstone tarafından ileriye sürülen çok etmen kuramına göre zekâ yapısının bir çok özel yeteneklerin bir araya gelmesinden oluştuğunu savunur.

Kat yapı kuramı ise Vernen tarafından ortaya atılmış olup iki ve çok etmen kuramlarını birleştirmeye çalışan bir görünüştür (2).

Zekâyı genel olarak, soyut düşünebilme, problem çözebilme, insanın çevresine uyabilme, olaylar ve eşyalar arasındaki ilişkiyi görebilme ve kendi kendini tenkit edebilme, öğrenme, yeni bir şeyler icat etme ve yaratma, alet yapma ve bunları kullanma, amaçlı davranma ve mantıklı düşünce gücü olarak tanımlıyabiliriz.

Bu gün geçerli olan zekâ tanımlarını 4 grupta toplayabiliriz.

1. Biyolojik görüş
2. Psikolojik görüş
3. İşleme bağlı görüş
4. Gelişme ile ilgili

(2) Daha geniş bilgi için Burhan GÜMÜŞ s. 95-100.

Biyolojik görüşü savunan Darwin, Spencer, L.Margon ve Binet zekâyı esas olarak kalıtımla, doğuştan gelen, denemeden yararlanabilme yeteneği olarak tanımlarlar.

Psikolojik görüşe göre Terman ve Spermanın savunduğu zekâ, ruhsal bir fonksiyon kavramıdır. Onlara göre zekâ, aynı zamanda soyut düşünme yeteneğidir. Terman'a göre soyut düşünme yeteneği de sayılar ve sözcükler gibi bir takım sembollerle düşünme yeteneğidir. Daha geniş şekli ile zekâ karşılıklı ilişkileri sonuçlandırma ve yargılama yeteneği olarak ele alınabilir.

Thorndike zekâyı, mekanik, sosyal ve soyut olmak üzere üç kısımda inceler.

Mekanik zekâ = Alet kullanma ve makina işlerinde başarı göstermedir.

Sosyal zekâ: İnsanları ve toplumları kavrama ve bunlar arasında ilişki kurabilmedir.

Soyut zekâ: Semboller ve düşünceler kullanabilme yeteneğidir. Hebb, zekânın ve davranışını denemelerle geliştiğini ileri sürer, organsal bir bozukluk veya sosyal bir kısıntı sonucu ile kişinin başarılarında bir gerileme olacağını savunmuştur.

ZEKÂ SEVİYESİ NİÇİN ve NASIL ÖLÇÜLÜR

Zekâ bireyin genel yetki ve yeteneklerinin tümünü kapsayan bir kavramdır. Öğrenme, geniş ölçüde zekâyı bağlı olduğundan, zekânın ölçülmesi, eğitimde büyük bir önem taşır (3). Her ne kadar zekâ testleri uygulanan kişinin gerçek zekâ seviyesini göstermiyorsa da, yaklaşık zekâ seviyesinin bilinmesinde bile büyük yarar vardır. Çocukların tahsil seviyelerini sınırlamakta, zekâ seviyesi genel bir ölçüt olmakla beraber, mesleğe yönelmesinde sadece zekâ seviyesi yeterli değildir. Zekâ durumu ile birlikte, özel yeteneklerin ve ilgilerin de göz önüne alınması gerekmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, zekâ bölümü bilinen bir çocuğun ne yapabileceğini, hangi tahsil seviyesine çıkabileceğini önceden kestirmek mümkün olmaktadır.

(3) Cavit BİNBAŞIOĞLU, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Ank. 1978, s:12

Uygulanışında kültür farklılıklarının ve dil sorununun en aza indirildiği non-verbal testler üzerinde gerektiği kadar durulmamıştı. Oysa bu testler dillere ve kültürlere uygulanabildiği için pratik değer taşımakta ve uygulanma kolaylağı göstermektedir. Verbal testlerde çeşitli sebeplerden başarı gösteremeyen çocuklar non-verbal testlerde başarılı olmaktadır. Çocuğun zihni gelişimini belirlerken verbal testlerin yanı sıra non-verbal testlerde de yararlanmak eğiticiyi daha sağlıklı sonuçlara götürecektir. Psikolojik teşhis ve mesleğe yöneltme konusunda non-verbal testlerden de yararlanılmalıdır. Ayrıca bu testler sağırılık, dilsizlik gibi özürleri olan çocuklara da uygulanabilmektedir.

Non-verbal bir test olan Alexander Pratik Yetenek testi, ilk okulu bitiren çocukların teknik yeteneklerini ölçme ve onları daha ileri sınıflara yöneltme, meslek okullarınca girecek öğrencileri seçmek amacıyla hazırlanmıştır. Non-verbal olan bu testten aynı zamanda özel sınıflarda okutulması gereken exceptional çocukların saptanmasında da yararlanılmaktadır. Alexander pratik yetenek testi, işitmeyen çocukların zekâ düzeylerini saptamak için kullanıldığı gibi, çocuk kliniklerinde teşhis ve tedavi yöntemlerinin belirlenmesinde de kullanılan önemli bir araçtır.

2— PROBLEM ve AMAÇ

Problemimizi bireyin çevreye uyumunda büyük etkinliği olan pratik yetenek düzeyini saptamak oluşturmaktadır. Daha geniş bir açıdan bakıldığında problemimizin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıkların, yaşın, cinsiyetin pratik yetenek düzeyine olan etkinliğini belirlemek olduğu görülür.

Araştırmamızın amacı sözlü ifadeye yer vermeyen ve pratik yeteneği ölçen bu testi örnekleme yoluyla seçilmiş bir kitleye uygulamak yoluyla ülkemize özđu bazı norm kalıplarını belirlemektir.

3— ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM

Yöntemi kısaca: bilimlerin amaçlarına ulaşabilmeleri için izledikleri sistemli yol şeklinde tanımlıyabiliriz. Bilimsel araştırmalarda kullanılan yöntemleri iki ana gruba ayırabiliriz.

1) Bilgi toplama teknikleri: Gözlem, tabii halde gözlem, istatistik, görüşme v.s.

2) Test yöntemi

Test yöntemi, insanların çeşitli yeteneklerini bilgi ve zekâ derecelerini, herhangi bir işe yatkınlıklarını ortaya çıkarmak için başvurulan yoklama şeklidir.

Psikolojik testleri kesinlikle tanımlayabilmek güçtür. Uluslararası Psiko teknik Birliğinin tanımında “test bütün denekler için eşit olan koşullar içinde başarı ve başarısızlığı belli bir teknik ile değerlendirebilen veya başarıyı “sayısal” bir şekilde kaydeden ve yerine getirmesi istenen bir görev yükleyen belli ve önceden hazırlanmış bir denemedir.”

Testlerin en önemli nitelikleri, güvenilirliği ve geçerliliğidir. Bu gün psikolojide kullanılan testler çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir.

1— Yetenek testleri

- a) Özel yetenek testleri
- b) Zekâ testleri

2— Kişilik testleri

3— Başarı testleri

Zekâ testleri de sözlü ve sözsüz olmak üzere ikiye ayrılır.

Kültür farkının ön plânda olmadığı non-verbal testleri, verbal testlere göre daha büyük bir pratik değer taşımaktadır. Farklı dillere, farklı kültürlerle uygulanır olması non-verbal testlerin uygulanmasına kolaylık sağlamaktadır.

Mekanik işere karşı yetenek bazı özellikleri içermektedir. Bunlar göz-el koordinasyon, kavrama yeteneği, soyut düşünce ayeteneği, el, adale, parmak becerisi, göz keskinliğidir. Bu beceriler non-verbal testlerle ölçülmektedir

ALEXANDER PRATİK YETENEK TESTİNİN YAPISI:

Araştırmamızda konu aldığımız Alexander pratik yetenek testi, Passalong testi, Kohs testi ve Kuplerle inşa testinden oluşmaktadır. Bu üç testi kısaca açıklayacak olursak;

1) PASSALONG TESTİ:

Materyal: Bir kenarı kırmızıya, bir kenarı maviye boyanmış dört tahta tepsi ile onüç farklı boyutta bloklardan oluşur. Çözülecek 9 problem vardır. 8 şema ile gösterilmiştir. (2 ve 3 aynı şema)

2) KOHS TESTİ:

Materyal: Kenarları 2,5 cm. olan 16 küpten oluşur. Bu küplerin kenarları sıra ile, kırmızı, mavi, beyaz, sarı, kırmızı beyaz, sarı-mavi renktedir. Bu küplerle 10 şekil vardır. Şekiller kolaydan zora doğru sıralanmıştır.

3) KÜPLERLE İNŞA TESTİ:

Bu testte üç problem vardır;

Model 1+ 2,5 cm. boyutunda 9 küp ve 7,5 x 7,5 x 2 cm. lik dört kenarı kırmızı, üstü ve altı renksiz blok.

Model II: 2,5 cm. boyutunda 9 küp ve 7,5 x 7,5 x 2 cm. lik dört kenarı ve üstü kırmızı, altı renksiz blok.

Model III: Üç yanı kırmızı boyalı, 2,5 cm. boyutunda 8 küple her tarafı renksiz 5 cm. lik küpten oluşmuştur.

ALEXANDER PRATİK YETENEK TESTİNİN UYGULANMASI YÖNERGESİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Denek tecrübesi ile bir masa başında yalnız ve karşı karşıya bulunmalı, rahatlığı sağlanmalıdır.

Teste başlamadan önce arkadaşça bir işbirliği ortamı oluşturulmalı ve heyecan belirtileri görüldüğü taktirde, bu durum karşılıklı konuşma yoluyla giderilmeye çalışılmalıdır.

Tecrübeci saniyeli bir saat veya kronometre kullanılmalıdır. Test esnasında deneğin dikkatine etki edecek veya dağıtacak, onlara yol gösterecek uyarıcılar bulunmamalıdır. Test daima Passalong testi, Kohs küpleri testi ve küplerle inşa testi sırasıyla verilmelidir. Her üç test arasında denekle cesaretlendirici ve dinlendirici nitelikte ufak bir konuşma yapmak yararlıdır.

1— PASSALONG TESTİ

Tahta tepsilere başlangıç şemalarında görüldüğü üzere hazırlanarak teker teker deneğe verilir.

Burada kırmızı kenarda mavi, mavi kenarda ise kırmızı bloklar bulunmaktadır. Deneğe yapılması istenen şemalar verilerek kırmızı kenarda kırmızı, mavi kenarda mavi blokların olduğuna işaret edilir, Denekten blokları kaydırmak suretiyle şemadaki şekli yapması istenir. Yalnız ilk problem mümkün olduğu kadar çabuk çalışması istenir. Her problem için zaman tutulur.

9 problem için verilen zaman şöyledir.

PROBLEM	1,2	2 dakika
»	3,4,5,6,7	3 »
»	8	4 »
»	9	5 »

Verilen süre sonunda problem çözülmemişse deneğe nasıl yapıldığı gösterilir. Yalnız 1. problem deneğin ikinci bir deneme yapmasına izin verilir. Denek birbirini izliyen iki problemde başarılı olamazsa test durdurulur.

Genel çizgileriyle açıklanan uygulamanın detaylarına inildiğinde, önce deneğin önüne 1. şeklin başlangıç şemasında hazırlanmış tahta tepsi konur

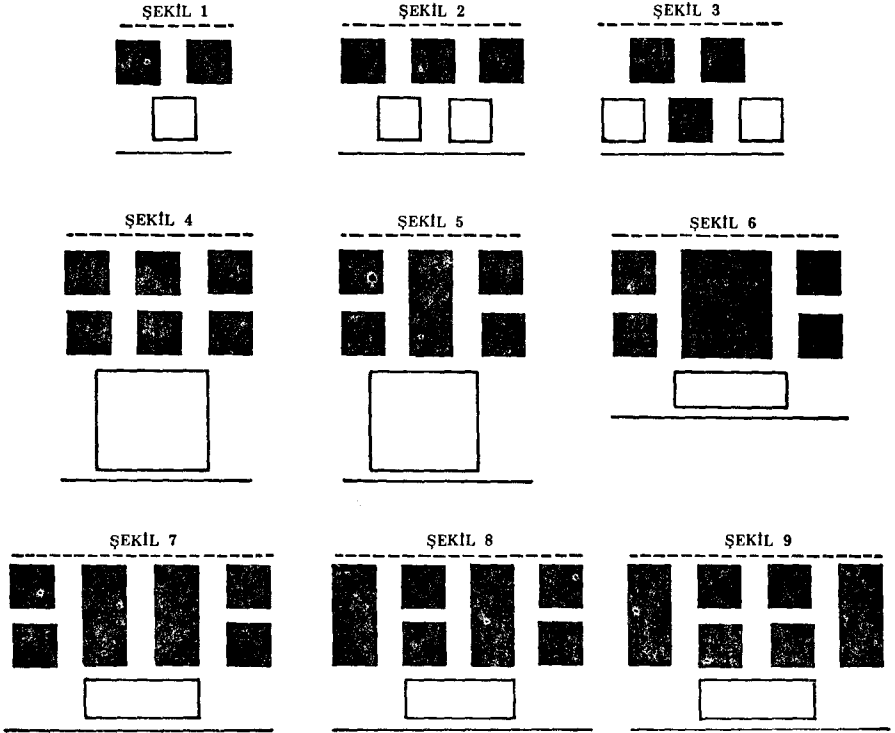
Şemada kırmızı bloğun kırmızı kenarda mavi bloğun mavi kenarda olduğu belirtilerek, deneğin “ben senden bu resimdeki aynı şeyi yapmanı istiyorum” denir. Blokların hareket ettiği, bir blok hareket ettirilerek çocuğa gösterilir. Tepside blokları kaldırarak hareket ettirmemesi konusunda denek uyarılır. Deneğe “şimdi bu resimde gördüğünün aynı şeyi mümkün olduğu kadar çabuk yapmaya çalış. Haydi başla” denir. Süre saniye olarak kayıt fişine geçirilir.

Denek problemi iki dakikanın sonunda bitirmediği takdirde durdurulur. Ona birinci istemin nasıl çözüleceği gösterilir. Daha sonra kendisine çözmesi için ikinci bir şans tanınır. Birinci itemin temel amacı çocuğun testin niteliğini öğrenmesini sağlamaktır. Başarısızlık halinde birinci itemin sonucu kayda geçirilmez. Başarı durumunda diğer iteme geçirilir.

Genel bir kural olarak birinci item verildikten sonra talimatı her karesinde tekrarlamak gereksiz bulunmuştur.

8. ve 9 itemlerde çocuğun dikkati küçük mavi blokların pozisyonuna çekilir. En sonunda onların, şemadaki gibi olmaları gerektiği açıklanır. Son pozisyonun tamamıyla şemadakinin aynı olduğunu belirtmek testin gereğidir.

PASSALONG TESTİNİN BAŞLANGIÇ ŞEKİLLERİ:

Her bir itemde ne cesaret verici nede cesaret kırıcı bir ifade takınılmamalıdır. Fakat başarı durumunda her itemin tamamlanmasından sonra "Çok iyi haydi şimdi de diğerlerini deneyelim" şeklinde cesaret verici bir uyarıda bulunulur. İtemlerdeki başarısızlık durumunda yani denek verilen süre içinde problemi çözemesi durdurulur. Başarısızlığı kayıt fişine "F" harfi ile işaretlenir. Daha sonra çocuğa "Şimdi sana bunun nasıl yapılacağını göstereceğim. Böylelikle sende problemleri yapabileceksin" denir. Ba-

şarısızlık durumunda bloklar öyle hareket ettirilir ki çocuk çözümü nasıl yapıldığını seçik olarak görebilsin. Gösteri tamamlandıktan sonra “bunun nasıl yapıldığını gördün, şimdi diğerine yapmaya çalış” denir. Daha sonra diğer bir tahta tepsi ile şema çocuğun önüne yerleştirilir

ARD ARDA İKİ İTEMDE BAŞARISIZLIK HALİNDE TESTE DEVAM EDİLMEZ

II. KOHS KÜPLERİ TESTİ:

Passalong testinden sonra kısa bir ara verilir. Bu arada denek le konuşulur. Konuşmanın teşvik edici nitelikte olmasına özen gösterilir. Bu cesaret verici konuşma çocuğun başarısı nedeniyle yapılmalıdır. Şayet çocuk Passalong testinde başarılı olamamışsa ve bu başarısızlığın farkında ise ona “şimdide seninle farklı bir test deneyeceğiz” denilebilir. Testler arası yapılan konuşmaların tek amacı deneyin kendini rahat hissetmesini sağlamak ve en iyiyi yapma arzusunu sürdürmektir.

Kohs testine ait küplerden dördü alınır ve her birinin beyaz yüzü üstte kalacak şekilde deneyin önüne yerleştirilir. Daha sonra mavi, kırmızı, sarı, beyaz, kırmızı-beyaz, mavi-sarı yüzleri görülecek şekilde ya tecrübeci küpleri evirip çevirir, yada bunu yapması denekten istenir.

1 numaralı şekil deneyin önüne yerleştirilir. Ve nasıl yapılacağı deneye gösterilir Şu uyarıda bulunulur. “Şimdi senden ne istendiğini göstereceğim. Bu küplerle kartın üstündeki şeklin aynısını yapmam gerekiyor.” Daha sonra küpler yalnız bir tanesinin yüzü modeldeki şekle uyacak biçimde dağıtılır. Deneyin yapmasına izin verilir

Eğer denek alamaz yada yanlış yaparsa tekrar gösterilip, ikinci bir denemeye izin verilir. Birinci şeklin amacı çocuğa tam olarak ne yapması gerektiğini anlatmaktır.

2. şekil deneyin önüne yerleştirilerek teste devam edilir. Yine dört küp o şekilde dağıtılır ki yalnız bir tanesinin yüzü modeldeki şekle uyacak biçimde kalır. Deneye başlaması söylenir ve başarı süresi saptanır. Maximum süre 90 sn. dir. Deneyin harcadığı süre

değerlendirme fişine kaydedilir. Eğer denek başaramamışsa, nasıl yapılabileceği gösterilir. İkinci denemeye izin verilmez.

3-4-5 numaralı şekiller için talimat aynıdır. Bu şekiller için süre 120 sn.dir.

6 numaralı şekil için küplere 5 küp daha ilâve edilerek, bu küplerin diğerleriyle aynı olduğu gösterilir. 9 küpten 2 tanesinin doğru yüzü yukarı gelecek şekilde dağıtılır. Bu şekil için max. süre 180 sn. dir.

7. şeklin uygulanışı 6. şeklin aynısıdır. 7. şekil bittikten sonra 7 küp daha eklenerek diğerleriyle aynı olduğu belirtilir.

8-9-10 numaralı şekiller için küplerin yalnız üç tanesinin yüzü modeldeki şekle uyacak biçimde dağıtılır. Bu 3 şekil için max. süre 210 sn. dir.

Her şekil için süre saniye olarak kaydedilir. Şayet denek şekil için verilen süreden daha kısa zamanda bitirdiğini söylediği halde hatalı yapılmışsa, hatası farkettilererek “tamamen doğru değil, düzeltmeye çalış. Şeklindekine aynen benzermesi gerekir” denir.

Kohs testinde başarı ile sonuçlanmayan denemeler başarısız olarak değerlendirilir. Bu nedenle denegi başarınca kadar denemesine teşvik etmek veya verilen sürenin sonuna kadar denemeye devam etmesini sağlamak gerekir. Ancak o zaman sonuç başarısızlık olarak kaydedilir.

III. KÜPLERLE İNŞA TESTİ:

Model I: Kısa bir ara ve alışa gelen teşvik edici konuşmalardan sonra küplerle inşa testinin I. kısmını oluşturan 2 yüzü renksiz, yanları kırmızı olan blokla, 2,5 cm'lik 9 küp alınır. Deneğe “görürsunki bunu 4 yanı renkli, altı ve üstü boyalı değil, Bak şimdi ben bunun gibi bir tane yaptım. Sende aynını yap”. denir. Denek ufak bir hata yapabilir, o zaman çocuğa oldu mu, tamam mı? demek gerekir. Şayet yaptığından eminse o zaman ölçülür. Doğru olarak konulmuş küplerin ve zamana göre değerlendirme yapılır. Önemli olan yapılış tarzını adım adım izlemektir. Çocuk bitirdiğini söyler ve bunun tam olmadığı görülürse, çocuğa kendini düzeltmesi için olanak tanınır. Hatanın nerede olduğu çocuğa gösterilmemelidir. Şayet çocuk doğru olarak kabul ediyorsa alınan sonuç,

kesin sonuç olarak kabul edilir. Bu test için çocuğun kendi yaptığı düzeltme gerekliliğini anlaması zorunludur. Örneğin: Küplerin altının doğru olup olmadığının görülmesi için, küpleri kaldırıp altına bakar.

Max. süre 5 dakikadır. Eğer denek verilen süre içinde bitirememişse durdurulup, doğru yerleştirilen küplerin sayısı kaydedilir.

Doğru olarak yerleştirilmiş küpler için değerlendirme konusunda aşağıda vereilecek değerlendirme sistemine başvurulur.

1. GERÇEK ZAMAN NOTU: Zaman süresi için verilen nottur. her doğru yerleştirilmiş küp için bir puandır.

2 BRÜT ZAMAN NOTU: Zaman süresi için verilen nottur. Her yarım dakika için 1 puandır. Bu puan 10'dan çıkartılarak brüt zaman notu elde edilir.

3. GERÇEK ZAMAN NOTU: Gerçek yetenek hotunun, maximum yetenek notuna bölümünün, brüt zaman notuna çarpımına eşittir.

4. GERÇEK YETENEK NOTU + GERÇEK ZAMAN NOTU

ÖRNEK: Doğru küp sayısı 9, zaman 74 sn., max. yetenek notu 9

A) 9 B) 74:30 2.46 C) $9/9 \times 8$ 8 D) $9+8=17$

MODEL II: Deneğe ikinci model gösterilir. Bunun altı boyalı olmayıp, üstü ve 4 yanının boyalı olduğu söylenir. Model boyalı olmayan tarafı masanın üzerine gelecek şekilde yerleştirilir Modelin oluşturacağı 9 küp dağınık olarak deneğin önüne konur. İkinci model için gösteri yapılmaz. Eğer denek tam bir başarı sağlayamamışsa sonuçtan emin olup olmadığı sorulur. Eksiğin düzeltme konusunda herhangi bir hareket göstermezse zaman ölçülür. Doğruolarak yerleştirilen küp sayısı kaydedilir. Süre 5 dakikadır.

DEĞERLENDİRME:

1. GERÇEK YETENEK NOTU: Başarı derecesi için verilen nottur. Her doğru yerleştirilmiş küp için 2 puandır

2. BRÜT ZAMAN NOTU: Zaman süresi için verilen nottur. Her bir çeyrek dakika için 20'den 1 puan çıkarılarak elde edilir.

3. GERÇEK ZAMAN NOTU: Gerçek yetenek notu, max. yetenek notuna bölünerek bulunur. Brüt zaman notuyla çarpılır.

4. GERÇEK YETENEK NOTU + GERÇEK ZAMAN NOTU

ÖRNEK: Doğru küp sayısı: 6, zaman: 150 sn. Max yet. notu:18

- A) $6 \times 2 = 18$ B) $150:15 = 10$ $20 - 10 = 10$ C) $12:18 \times 10 = 6.6$
D) $12 + 7 = 19$

MODEL III: Model deneğe gösterilir. Kübün hiç bir yüzünün boyalı olmadığı söylenir. Model masanın üzerine konur. Bu büyük kübü oluşturacak 8 küp alınarak, deneğe her birinin 3 yüzü boyalı ufak küplerle, boyasız bir küp yapması istendiği söylenir. Max. süre 5 dakikadır. Deneğin yaptığı inşa kısmen doğru ise diğer modellerdeki gibi hareket edilerek “tamam mı, oldu mu?” diye sorulur. Denek yatığında eminse doğru yerleştirilen küpler kaydedilir.

Pratik zekânın sınırlı olan deneklerin kısmî olarak doğru bir çözüm verme eğiliminde oldukları görülür. Bu genellikle dört tarafı ve üstü boyasız ancak altı boyalı olan yanlış cevap şeklidir. Bu nedenle deneklerin yaptıklarından emin olup olmadıkları sorulmak suretiyle, yaptıklarını kontrol imkânı verilmelidir. Ancak hiç bir şekilde çalışmalarını ne biçimde ele alacaklarını ve hata nın nerede olduğu deneklere belirtilmelidir.

DEĞERLENDİRME

- A) GERÇEK ZAMAN NOTU: Doğru yerleştirilmiş her küp için 3 puan verilir.
B) BRÜT ZAMAN NOTU: 20'den her bir çeyrek dakika için 1 puan çıkarılır.
C) GERÇEK ZAMAN NOTU: Gerçek yetenek notunun, max. yetenek notuna bölümün, brüt notuyla çarpımı.
D) GERÇEK YETENEK NOTU + GERÇEK ZAMAN NOTU

ÖRNEK: Doğru küp sayısı: 4, zaman 180 sn. max. yetenek notu: 24

- A) $4 \times 3 = 12$ B) $180:15 = 12$ C) $12/24 \times 8 = 4$ D) $12 + 4 = 16$

NOT: Yarım veya daha fazla kesirler için 1 puan verilir. Yarımından aşağı olanlar göz önüne alınmaz. Verilen zaman sınırı içinde başarı gösterilmezse 0 puan verilir.

TESTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve BAŞARI NORMLARI

Passalong ve Kohs testi doğrudan doğruya puanlanır. Bu konuda zamana bağlı olan puan tabloları bulunmaktadır.

Belirlenen tarzda küplerle inşa testi değerlendirildikten sonra 3 teste ait puanlar değerlendirme fişine geçirilir.

Ölçek değerlendirilmesinden elde edilen puanlar, farklı yaşlardaki deneklerle kıyaslayarak değerlendirmek yerinde olur. Genellikle standart puanlar diye adlandırılan puan cetvelinin kullanılmasında yarar vardır. Bu konudaki norm standart puanları içeren 7-19 yaş deneklerine saptayan tablolar verilmiştir. Bu tablolar pratik yetenekleri vermektedir. Bu tablolar pratik yetenek oranı olarak isimlendireceğimiz son puanları kapsamaktadır. Bu oranlar genellikle zekâ testlerinden elde edilen zekâ oranı ile aynı öneme sahiptir. Yöntem tamamıyla sözlü testlerle olduğu gibidir. Norm tablosunda elde edilen puan, zekâ yaşını, pratik yeteneği göstermektedir. Bu pratik yetenek zekâ yaşı, kişinin gerçek yaşına bölünür. (takvimyaşı). Bu bölümün yüz ile çarpımı bize pratik yetenek oranını verir.

ÖRNEK: 11 yaş 3 aylık erkek çocuğu 160 puana sahiptir. Norm tablosuna baktığımızda onun pratik yetenek yaşını 13 yaş 5 ay olarak saptarız.

PRATİK YETENEK ORANI: $161 \times 100 / 135 = 119$

Pratik yetenek oranları geniş sayıda çocuklara uygulandığından normal bir dağılım eğrisi oluşturmaktadır. Bir çocuğun sahip olduğu ortalama değer 100 olarak bulunmuştur.

Pratik yetenek oranının hesaplanmasında takvim yaşının 16'nın üstünde olması halinde diğer zekâ testlerinde olduğu gibi 16 yaş esas alınır.

Kız ve erkekler arasında başarı açısından farklı normlar belirlenmiştir. Bu nedenle pratik yetenekte bir cinsel farklılıktan söz edilebilir. Bu farklılık göz önünde tutularak farklı normlar oluş-

turulmuştur. Bu normlar 4-5 bin deneğin esas alındığı başarılarla dayanarak belirlenmiştir.

ALEXANDER PRATİK YETENEK TESTİNİN KULLANILDIĞI ALANLAR:

Alexander pratik yetenek testi özellikle teknik öğrenime yönelecek gençlerin pratik yeteneklerini saptamak içindir. Genellikle 8 yaştan yukarı çocuklara uygulanır.

Bu testin kullanıldığı başlıca alanlar

1) Zekâca normalin altında olan çocukları belirlemek için: okulların ilk sınıflarında zekâ bölümü normalin altında olan çocukları saptıyarak onları özel bir öğrenime yöneltme sorunu ortaya çıkar. Bu amaçla İngiltere'de Binet zekâ ölçeğinin yanı sıra Alexander Pratik Yetenek testide uygulanır. Performans ölçeğinin verdiği sonuçlara dayanarak bu gibi çocuklar için verimli bir eğitim programı oluşturulabilir.

2) 11 yaşından itibaren okula yöneltme: İlk öğrenim devresinden sonra çocukları çeşitli tipte orta okula yöneltmek için bu testten yararlanılır.

3) Mesleğe yöneltme: Bu performans ölçeği, pratik işlerde başarı gösterecek erkek çocukları seçme konusunda önemli bir ölçektir.

4) Çırakların seçilmesinde: Genç çırakların seçiminde (özellikle teknik işlerde çalışacaklarda) çok elverişlidir. Bir çırak seçilirken onun pratik zekâsının işin alını anlıyabilecek şekilde gelişip, gelişmediğini saptamalıdır. Performans eşeli bu konuda değerli sonuçlar verir.

5) Psikolojik teşhis için: Çocuklarda teşhis koymak için görülen güçlükler çok sayıda test yapmak gerekliliğini oluşturmakta, bu nedenle bütün çocuk kliniklerinde kullanılmaktadır.

6) İyi duymayan yada tam sağır çocuklarda: Bu çocuklara kolay kolay sözlü testler uygulanamayacağından performans ölçeği uygundur

Test dili esas olmadığından yabancı ülkelerde de iyi sonuç alınır.

Passalong Testinin Değerlendirilmesi
ZAMAN (Saniye olarak harcanan süre)

İTEMLER	0	16	31	46	61	76	91	106	121	136	151	166	181	196	211	226	241	256	271	
	15	30	45	60	75	90	105	120	135	150	155	180	195	210	225	240	255	270	285	300
1	2	2	2	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	8	7	6	5	4	4	3	3	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
4	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
5	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
6	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
7	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
8	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	—	—	—	—
9	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Kohs Küpleri testinin değerlendirilmesi
ZAMAN (Saniye olarak harcanan süre)

ŞEKİLLER	0	16	31	46	61	76	91	106	121	136	151	166	181	196
	15	30	45	60	75	90	105	120	135	150	165	180	195	210
1	2	2	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
2	6	6	5	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	8	8	7	6	5	4	3	2	—	—	—	—	—	—
4	8	8	7	6	5	4	3	2	—	—	—	—	—	—
5	8	8	7	6	5	4	3	2	—	—	—	—	—	—
6	12	12	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	—	—
7	12	12	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	—	—
8	14	14	14	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4
9	14	14	14	14	13	12	12	10	9	8	7	6	5	4
10	14	14	14	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4

Norm Tablosu kızlar için

AYLAR

YAŞ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10
7	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
8	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74
9	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86
10	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98
11	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
12	114	115	116	117	118	119	120	122	123	124	126	128
13	130	132	134	135	137	139	140	142	144	145	147	149
14	150	152	154	155	157	159	160	162	164	165	167	169
15	170	172	174	175	177	179	180	182	184	184	187	189
16	190	192	194	195	197	199	200	202	204	205	207	209
17	210	212	214	215	217	219	220	222	224	225	227	229
18	230	232	234	235	237	239	240	242	244	245	247	249
19	250	252	254	255	257	259	260	262	264	265	267	269

NORM TABLOSU (Erkekler için)

AYLAR

YAŞ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
8	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81
9	82	83	84	85	86	87	88	89	90	92	94	95
10	96	97	99	100	101	103	104	105	107	108	109	111
11	112	113	115	116	118	119	121	122	124	125	127	128
12	130	131	133	134	136	137	139	141	143	145	147	148
13	150	152	154	156	158	160	163	165	167	169	171	173
14	175	177	179	181	183	185	188	190	192	194	196	198
15	200	202	204	205	207	209	210	212	214	215	217	219
16	220	222	224	225	227	229	230	232	234	235	237	239
17	240	242	244	245	247	249	250	252	254	255	257	259
18	260	262	264	265	267	269	270	272	274	275	277	279
19	280	281	282	284	285	286	288	289	290	292	293	294

DENEKLER

Araştırmamızda diğer zekâ testlerinde olduğu gibi sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin etkinliğini belirlemek üzere deneklerimi farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevrelerden seçtik.

A+B grubu: Anne ya da baba yüksek tahsilli olup ayda 10 bin liranın üstünde, lise mezunu ise 30 bin lira geliri olanlar bu gruba ayrılmıştır.

C grubu: Tahsilsiz ya da okuma yazma bilenler, ayrıca ilköğretim mezunu olup aylık geliri geçim düzeyinde olanlardan alınmıştır.

Araştırmamızda cinsiyet faktörünün etkinliğini de saptamak üzere 2 farklı cinsiyet eş sayıda denek aldık. Bu amaçla 20 kız, 20 erkek olmak üzere 40 denek üzerinde araştırma yaptık.

Araştırmamızda yaş faktörünün etkinliğinde saptamak üzere denekleri 10 ve 11 yaş gruplarından seçtik.

10 yaşın alt ve üst hududu = 9,6.(16) — 10,5. (15)

11 yaşın alt ve üst hududu = 10,6.(16) — 11,5 (15)

40 kişilik denek grubunun öğrenim durumu ve yaş ortalamalarını kapsayan tablo 16'daki sonuçlar şöyle özetlenebilir.

10 yaş öğrencilerinin yaş ortalamaları 118,1 olarak saptanmıştır.

11 yaş öğrencilerinin yaş ortalamaları 129,7 olarak saptanmıştır.

Araştırmalarımı bireysel olarak Eskişehir Merkez Dumlupınar ve Sazova ilk okullarında sürdürdüm.

10 yaş öğrencilerinin % 100'ü 4. sınıfta

11 " " % 100'ü 5. sınıftadır.

TESTTE UYGULANAN İSTATİSTİKİ İŞLEMLER

Araştırmamız sonucu elde edilen bulguları değerlendirmek üzere, 40 kişilik sonuçlarda mean, median, SD gibi istatistikî işlemler yapılmıştır.

$$M = \frac{\sum x}{N}$$

$$Mdn = \frac{N+1}{2}$$

$$Mdn = L + i \left(\frac{\frac{N}{2} - f}{fm} \right)$$

4) SONUÇLAR

BULGULAR

Bireysel araştırmamdan çıkan sonuçların özeti. 40 kişilik denek grubunun pratik oranlarının sosyo-ekonomik ve sosyo kültürel duruma göre dağılımı şöyledir. (Bkz. Tablo 1)

10 yaş A + B grubu ortalamaları	=	125.7
10 yaş C " "	=	100.9
11 yaş A + B " "	=	137.7
11 yaş C " "	=	102.2
Genel toplamda		
A + B grubu ortalamaları	=	131.7
C " "	=	101.55

40 kişilik denek grubunun pratik yetenek oranlarının cinsiyete göre dağılımını kapsayan tablo 2'deki sonuçlara göre

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	115.4
10 yaş erkek " "	=	111.2
11 yaş kız " "	=	118.3
11 yaş erkek " "	=	121.6
Genel toplamda		
Kız grubu ortalamaları	=	116.85
Erkek " "	=	116.4

40 kişilik denek grubunun pratik yetenek oranlarının yaşa göre dağılımını kapsayan tablo 3'deki sonuçlara göre

		A + B GRUBU				C GRUBU				
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD	
10	YAŞ	KIZ	74	124.2	136	32.65	77	106.6	111	21.82
			111				93			
			136				111			
			143				120			
			157				132			
	ERKEK	97	127.2	124	27.23	70	95.2	94	19.51	
		107				87				
		124				94				
		144				102				
		164				123				
Toplam		1257	125.7	130	28.39	1009	100.9	98	20.42	
11	YAŞ	KIZ	111	136.6	138	17.49	71	100	107	21.58
			134				86			
			138				107			
			140				110			
			160				126			
	ERKEK	122	138.8	131	17.37	68	104.4	108	21.94	
		126				103				
		131				108				
		157				121				
		158				122				
Toplam		1377	137.7	136	16.47	1022	102.2	107.5	20.64	
Toplam Genel		2634	131.7	135	23.41	2031	101.55	105	20	

		K I Z				E R K E K			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10	YAŞ	77 93 111 120 132	106.6	111	21.82	70 87 94 102 123	95.2	94	19.51
	A + B	74 111 136 143 157				97 107 124 144 164			
Toplam		1154	115.4	115.5	27.77	1112	111.2	104.5	27.99
11	YAŞ	71 86 107 110 126	100	107	21.58	68 103 108 121 122	104.4	108	21.94
	A + B	111 134 138 140 160				122 126 131 157 158			
Toplam		1183	118.3	118.5	26.74	1216	121.6	122	26.01
Genel Toplam		2337	116.85	115.5	26.58	2328	116.4	121.5	26.83

		10 YAŞ				11 YAŞ			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
KIZ	C	77 93 111 120 132	106.6	111	21.82	71 86 107 110 126	100	107	21.58
	A 18	74 111 136 143 157	124.2	136	32.65	111 134 138 140 160	136.6	138	17.49
Toplam		1154	115.4	115.5	27.77	1183	118.3	118.5	76.74
ERKEK	C	70 87 94 102 123	95.2	94	19.51	68 103 108 121 122	104.4	108	21.94
	A + B	97 107 124 144 164	127.2	124	27.23	122 126 131 157 158	138.8	131	17.37
Toplam		1112	111.2	104.5	27.99	1216	121.6	122	26.01
Genel Toplam		2266	113.3	111	27.22	2399	119.95	122	25.73

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	115.4
11 yaş kız ” ”	=	118.3
10 yaş erkek ” ”	=	111.2
11 yaş erkek ” ”	=	121.6

Genel toplamda

10 yaş grubu ortalamaları	=	113.3
11 yaş grubu ortalamaları	=	119.95

Test üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümleri sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, cinsiyet ve yaş faktörlerine göre ayrı ayrı incelediğimizde alınan sonuçlar

40 kişilik denek grubunun Passalong testinde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıklara göre dağılımı tablo 4’de görüldüğü gibi

10 yaş A + B grubu ortalamaları	=	49.4
10 yaş C ” ”	=	33.7
11 yaş A + B ” ”	=	55
11 yaş C ” ”	=	32.7

Genel toplamda

A + B grubu ortalamaları	=	52.2
C ” ”	=	33.2

40 kişilik denek grubunun Passalong testinde cinsiyete göre dağılımındaki sonuçlara (Bkz. Tablo-5).

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	39.7
10 yaş erkek ” ”	=	34.2
11 yaş kız ” ”	=	43.4
11 yaş erkek ” ”	=	53.5

Genel toplamda

Kız grubu ortalamaları	=	41.55
Erkek ” ”	=	43.85

40 kişilik denek grubunun Passalong testinde yaşa göre dağılımındaki sonuçlar (Bkz. Tablo-6).

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	39.7
11 yaş kız ” ”	=	43.4
10 yaş erkek ” ”	=	34.2
11 yaş erkek ” ”	=	53.5

Genel toplamda

10 yaş grubu ortalamaları	=	36.95
11 ” ” ”	=	48.45

		A + B GRUBU				C GRUBU			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
K I Z	10 YAŞ	17	42.6	42	19.64	15	36.8	30	18.97
		38				26			
		42				30			
		44				53			
		72				60			
	11 YAŞ	38	56.2	53	13.79	16	30.6	26	11.74
		50				26			
		53				26			
		70				40			
		70				45			
Toplam		494	49.4	46	17.53	337	33.7	28	15.22
E R K E K	10 YAŞ	21	41.8	45	14.31	15	26.6	26	7.89
		35				26			
		45				26			
		50				29			
		58				37			
	11 YAŞ	55	68.2	58	15.53	19	38.8	42	13.55
		58				32			
		58				42			
		82				48			
		88				53			
Toplam		550	55	56.5	19.79	327	32.7	30.5	12.28
Genel Toplam		1044	584.24	51.5	18.42	664	33.2	29.5	13.47

		KIZ				ERKEK			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10	A + B	17 38 42 44 72	42.6	42	19.64	21 35 45 50 58	41.8	45	14.31
	C	15 26 30 53 60	36.8	30	18.97	15 26 26 29 37	26.6	26	7.89
Toplam		397	39.7	40	18.46	342	34.2	32	13.52
11	A + B	38 50 53 70 70	56.2	53	13.79	55 58 58 82 88	68.2	58	15.53
	C	16 26 26 40 45	30.6	26	11.74	19 32 42 48 53	38.8	42	13.55
Toplam		434	43.4	42.5	18.10	535	53.5	54	20.71
Genel Toplam		831	41.55	41	17.9	877	43.85	43.5	19.69

		10 YAŞ				11 YAŞ			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
KIZ	A + B	17	42.6	42	19.64	38	56.2	53	13.79
		38				50			
		42				53			
		44				70			
		72				70			
	C	15	36.8	30	18.97	16	30.6	26	11.74
		26				26			
		30				26			
		53				40			
		60				45			
Toplam		397	39.7	40	18.46	434	43.4	42.5	18.11
ERKEK	A + B	21	41.8	45	14.31	55	68.2	58	15.53
		35				58			
		45				58			
		50				82			
		58				88			
	C	15	26.6	26	7.89	19	38.8	42	13.55
		26				32			
		26				42			
		29				48			
		37				53			
Toplam		342	34.2	32	13.52	535	53.5	54	20.71
Genel Toplam		739	36.95	36	16	969	48.45	49	19.63

40 kişilik denek grubunun Kohs küpleri testinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlere göre dağılımı (Bkz. Tablo-7).

10 yaş A + B grubu ortalamaları	=	24.2
10 yaş C " "	=	10.6
11 yaş A + B " "	=	42.9
11 yaş C " "	=	19.5
Genel toplamda		
A + B grubu ortalamaları	=	33.55
C " "	=	15.05

40 kişilik denek grubunun Kohs küpleri testinin cinsiyete göre dağılımını içeren (Bkz. Tablo-8).

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	13.6
10 yaş erkek " "	=	21.2
11 yaş kız " "	=	26.3
11 yaş erkek " "	=	36.1
Genel toplamda		
Kız grubu ortalamaları	=	19.95
Erkek " "	=	28.65

40 kişilik denek grubunun Kohs küpleri testinin yaşa göre dağılımını içeren (Bkz. Tablo-9) sorunları şu şekilde özetlenebilir.

10 yaş kız grubu ortalamaları	=	13.6
11 yaş kız " "	=	26.3
10 yaş erkek " "	=	21.2
11 yaş erkek " "	=	36.1
Genel toplamda		
10 yaş grubu ortalamaları	=	17.4
11 yaş " "	=	31.2

40 kişilik denek grubunun küplerle inşa testinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlere göre dağılımı (Bkz. Tablo-10).

10 yaş A + B grubu ortalamaları	=	64.6
10 yaş C " "	=	51.9
11 yaş A + B " "	=	72.4
11 yaş C " "	=	57.7
Genel toplamda		
A + B grubu ortalamaları	=	68.5
C " "	=	54.8

		A + B GRUBU				C GRUBU			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10 YAŞ	KIZ	2	20.4	22	13.58	2	6.8	7	5.36
		12				2			
		22				7			
		31				8			
		35				15			
	ERKEK	6	28	28	16.63	2	14.4	15	10.71
		19				9			
		28				15			
		38				15			
		49				31			
Toplam		242	24.2	25	14.86	106	10.6	8.5	8.93
11 YAŞ	KIZ	18	37.2	42	17.8	5	15.4	17	9.56
		21				6			
		42				17			
		44				24			
		61				25			
	ERKEK	35	48.6	51	14.54	2	23.6	31	17.39
		35				8			
		51				31			
		52				38			
		70				39			
Toplam		429	42.9	43	16.45	195	19.5	20.5	13.91
Genel Toplam		671	33.55	35	18.04	301	15.05	12	11.41

		KIZ				ERKEK			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10 YAŞ	A + B	2				6			
		12				19			
		22	20.4	22	13.58	28	28	28	16.63
		31				38			
		35				49			
	C	2				2			
		2				9			
		7	6.8	7	5.36	15	14.4	15	10.71
		8				15			
		15				31			
Toplam		136	13.6	10	12.08	212	21.2	17	15
11 YAŞ	A + B	18				35			
		21				35			
		42	37.2	42	17.8	51	48.6	51	14.54
		44				52			
		61				70			
	C	5				2			
		6				8			
		17	15.4	17	9.6	31	23.6	31	17.39
		24				38			
		25				39			
Toplam		263	26.3	22.5	17.7	361	36.1	30.5	20.05
Genel Toplam		399	19.95	17.5	16.13	573	28.65	31	18.85

		10 YAŞ				11 YAŞ			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
KIZ	A + B	2	20.4	22	13.58	18	37.2	42	17.8
		12				21			
		22				42			
		31				44			
		35				61			
	C	2	6.8	7	5.36	5	15.4	17	9.6
		2				6			
		7				17			
		8				24			
		15				25			
Toplam		136	13.6	10	12.08	263	26.3	22.5	17.7
ERKEK	A + B	6	28	28	16.63	35	48.6	51	14.54
		19				35			
		28				51			
		38				52			
		49				70			
	C	2	14.4	15	10.71	2	23.6	31	17.39
		9				8			
		15				31			
		15				38			
		31				39			
Toplam		212	21.2	17	15	361	36.1	36.5	20.05
Genel Toplam		348	17.4	15	13.82	624	31.2	33	19.08

40 kişilik denek grubunun küplerle inşa testinin cinsiyete göre dağılımı: (Bkz. Tablo-11)

10 yaş kız grubu	ortalamaları	=	56.3
10 yaş erkek »	»	=	60.2
11 yaş kız »	»	=	62.6
11 yaş erkek »	»	=	67.5
Genel toplamda			
Kız grubu	ortalamaları	=	59.45
Erkek »	»	=	63.85

40 kişilik denek grubunun küplerle inşa testinin yaşa göre dağılımı: (Bkz. Tablo-12)

10 yaş kız grubu	ortalamaları	=	56.3
11 » » »	»	=	62.6
10 » erkek »	»	=	60.2
11 » » »	»	=	67.5
Genel toplamda			
10 yaş grubu	ortalamaları	=	58.25
11 » » »	»	=	65.05

40 kişilik denek grubunun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlere göre pratik yetenek oranlarının dağılım yüzdelerini içeren (Tablo-13) de görüldüğü gibi;

A+B grubunda = öğrencilerin %95'i normal ve normalin üstünde, %5'i düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

C grubunda = Öğrencilerin %70'i normal ve normalin üstünde, %30'u düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

40 kişilik denek grubunun cinsiyete göre pratik yetenek oranlarının dağılım yüzdelerini içeren (Tablo-14) de görüldüğü gibi,

Kızlar grubunda = Öğrencilerin % 80'i normal ve normalin üstünde % 20'si ise düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

Erkekler grubunda = Öğrencilerin % 85'i normal ve normalin üstünde % 15'i ise düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

		A + B GRUBU				C GRUBU			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10 YAŞ	KIZ	34	60.4	60	17.34	42	52.2	52	9.36
		56				47			
		60				52			
		76				53			
		76				67			
	ERKEK	57	68.8	60	15.06	30	51.6	50	18
		60				41			
		60				50			
		74				60			
		93				77			
Toplam		646	64.6	60	15.94	519	51.9	51	13.54
11 YAŞ	KIZ	54	70.4	76	11.97	37	54.8	51	16.86
		62				42			
		76				51			
		77				67			
		83				77			
	ERKEK	59	74.4	79	12.16	44	60.6	59	16.29
		64				46			
		79				59			
		85				73			
		85				81			
Toplam		724	72.4	76.5	11.57	577	57.7	55	15.92
Genel Toplam		1370	68.5	69	13.97	1096	54.8	51.5	14.69

		KIZ				ERKEK			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
10 YAŞ	A + B	34	60.4	60	17.34	57	68.8	60	15.06
		56				60			
		60				60			
		76				74			
		76				93			
	C	42	52.2	52	9.36	30	51.6	50	18
		47				41			
		52				50			
		53				60			
		67				77			
Toplam		563	56.3	54.5	13.83	602	60.2	60	18.03
11 YAŞ	A + B	54	70.4	76	11.97	59	74.4	79	12.16
		62				64			
		76				79			
		77				85			
		83				85			
	C	37	54.8	51	16.86	44	60.6	59	16.29
		42				46			
		51				59			
		67				73			
		77				81			
Toplam		626	62.6	64.5	16.08	675	67.5	68.5	15.38
Genel Toplam		1189	59.45	58	14.94	1277	63.85	60	16.76

		10 YAŞ				11 YAŞ			
		PUAN	M	Mdn.	SD	PUAN	M	Mdn.	SD
KIZ	A + B	34 56 60 76 76	60.4	60	17.34	54 62 76 77 82	70.4	76	11.97
	C	42 47 52 53 67	52.2	52	9.36	37 42 51 67 77	54.8	51	16.86
Toplam		563	56.3	54.5	13.83	626	62.6	64.5	16.05
ERKEK	A + B	57 60 60 74 93	68.8	60	15.06	59 64 79 85 85	74.4	79	12.16
	C	30 41 50 60 77	51.6	50	18	44 46 59 73 81	60.6	59	16.29
Toplam		602	60.2	60	18.08	675	67.5	68.5	15.38
Genel Toplam		1165	58.25	58.5	15.8	1301	65.05	65.5	15.5

40 kişilik denek grubunun yaşa göre dağılımında pratik yetenek oranlarının dağılım yüzdeleri (Tablo-15) de görülmektedir:

10 yaş grubunda = Öğrencilerin % 80'i normal ve normalin üstünde, % 20'si ise düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

11 yaş grubunda = Öğrencilerin % 85'i normal ve normalin üstünde, % 15'i ise düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

İncelediğimiz, deneklerde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel, yaş, cinsiyet faktörleri göz önüne alınmaksızın pratik yetenek oranlarının dağılım yüzdeleri şöyledir. (Tablo 13-14-15)

Öğrencilerin % 82.5'u normal ve normalin üstünde, % 17.5'u ise düşük ve sınırlı pratik yetenek oranına sahiptir.

Alexandre pratik yetenek testinin 10-11 yaş çocuklarına uygulanması ile ilgili araştırma, Eskişehir'in farklı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik kesimlerinden gelen 40 çocuk üzerine uygulanmıştır. Pratik yeteneklerin gelişiminde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin yanında cinsiyet, yaş faktörünün önemini belirlemek üzere denekler farklı yaş gruplarından seçilmiştir.

Araştırma bulgularından elde ettiğimiz sonuçları genel olarak 3 temel kategoride ele alabiliriz.

1) SOSYO- EKONOMİK ve SOSYO- KÜLTÜREL FAKTÖRLER

Araştırmamızda sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin pratik yetenek düzeyine etkinliği incelendiğince;

40 kişilik grupta

A + B grubu ortalamaları = 131.7

C " " = 101.55

Meanlar arasındaki fark = 30.15

Bu verilere dayanarak A + B grubunun başarısının, C grubunun başarısına oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yaptığımız araştırmada sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin ağırlık kazandığı Passalong testinde, bu faktörlerin etkinliği global olarak ele alınacak olursa,

Tablo—13

GRUBU	DÜŞÜK		SINIRLI		NORMAL		ÜSTÜN		Çok Üstün		
	← 69		70 - 89		90 - 110		111 - 120		120 →		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
A	10		1	10	2	20	1	10	6	60	
	11						1	10	9	90	
	TOPLAM		1	5	2	10	2	10	15	75	
B	10		3	30	3	30	2	20	2	20	
	11	1	10	2	20	4	40		3	30	
	TOPLAM	1	5	5	25	7	35	2	10	5	25
C	G. TOPLAM	1	2.5	6	15	9	22.5	4	10	20	50

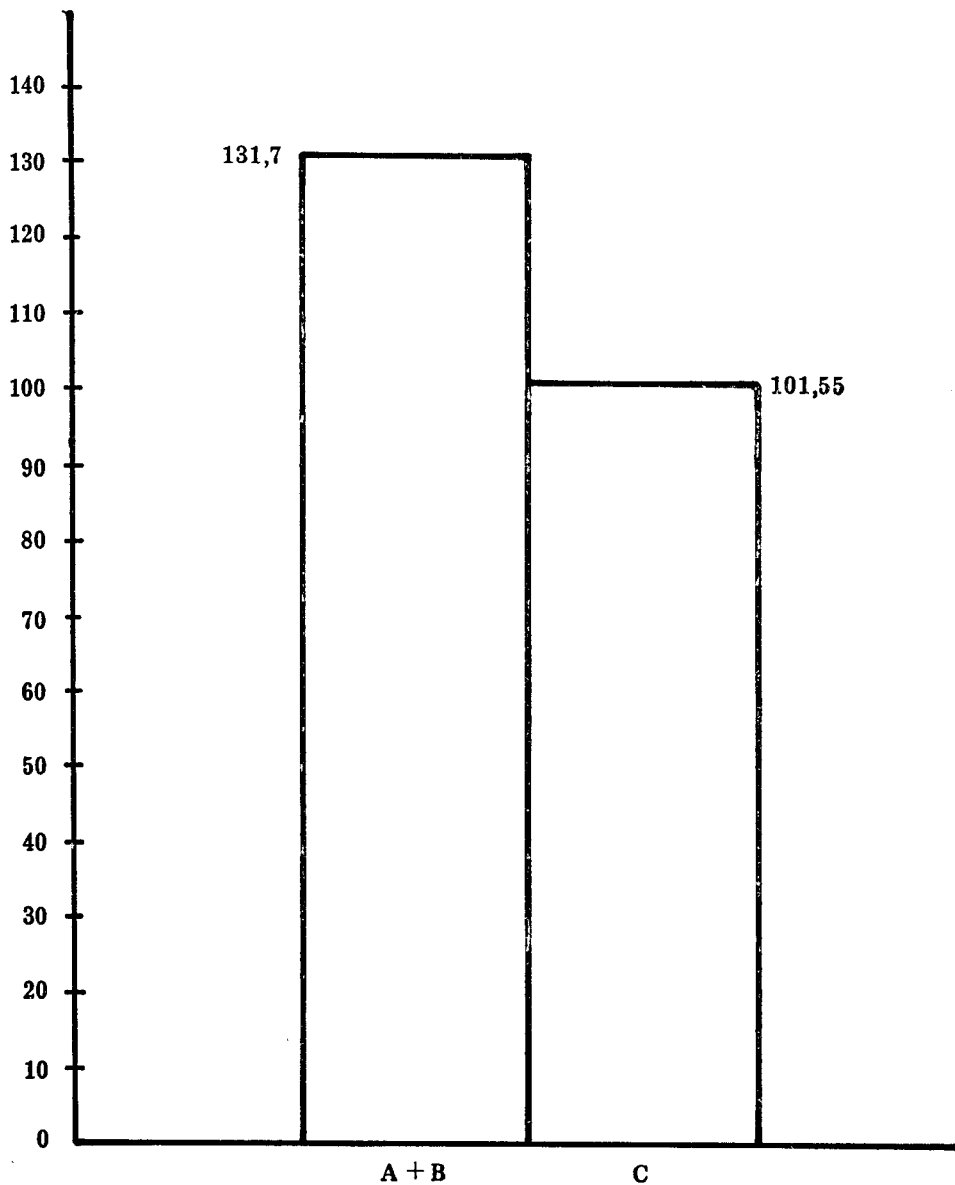
Tablo—14

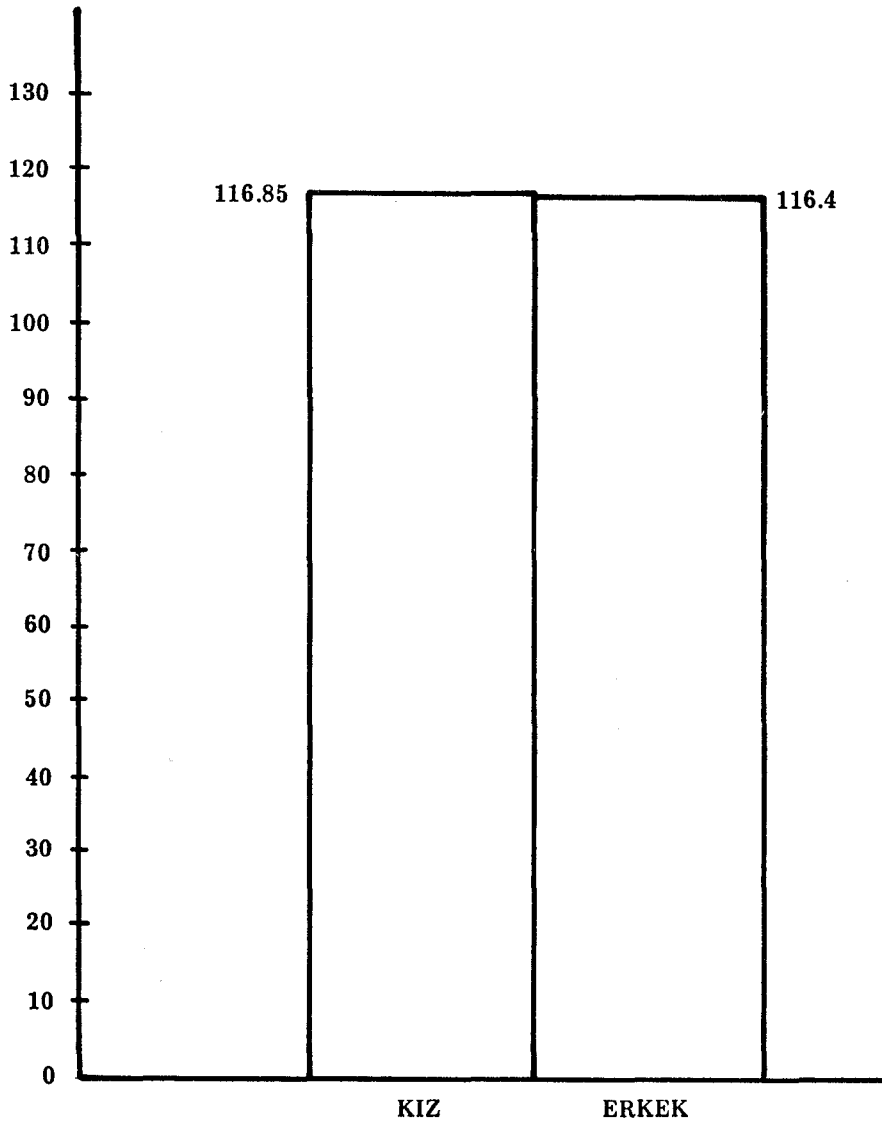
KIZ	DÜŞÜK		SINIRLI		NORMAL		ÜSTÜN		Çok Üstün	
	← 69		70 - 89		90 - 110		111 - 120		120 →	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
10			2	20	1	10	2	20	5	50
11			2	20	2	20	1	10	5	50
TOPLAM			4	20	3	15	3	15	10	50
ERKEK	10		2	20	4	40			4	40
	11	1	10			2	20		7	70
	TOPLAM	1	5	2	10	6	30		11	55
G. TOPLAM	1	2.5	6	15	9	22.5	3	7.5	21	52.5

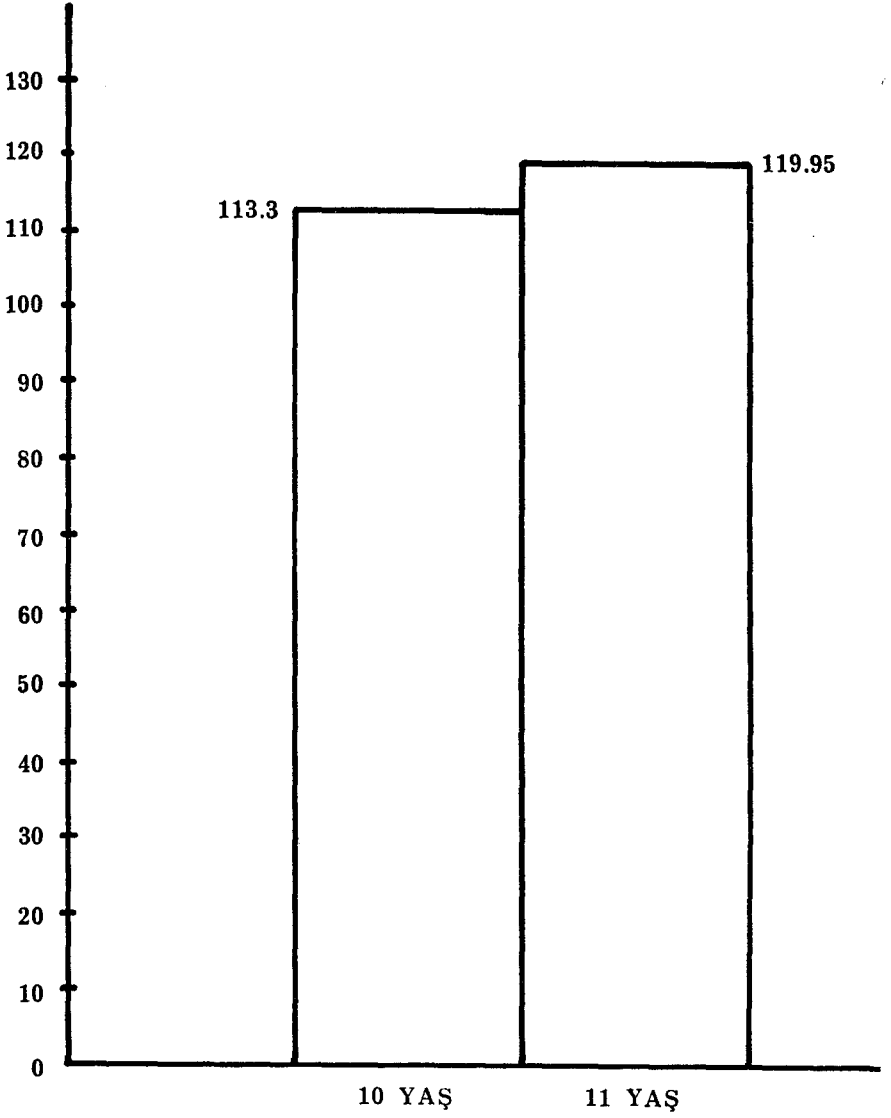
Tablo—15

YAŞ	DÜŞÜK		SINIRLI		NORMAL		ÜSTÜN		Çok Üstün	
	← 69		70 - 89		90 - 110		111 - 120		120 →	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
10	Kız		2	20	1	10	2	20	5	50
	Erkek		2	20	4	40			4	40
	TOPLAM		4	20	5	25	2	10	9	45
11	Kız		2	20	2	20	1	10	5	50
	Erkek	1	10			2	20		7	70
	TOPLAM	1	5	2	10	4	20	1	5	12
G. TOPLAM	1	2.5	6	15	9	22.5	3	7.5	21	52.5

	DENEK SAYISI	YAŞ ORTALAMASI		ÖĞRENİM DURUMU			
		Yaşlar ay olarak	M	4 SINIF	%	5 SINIF	%
10 YAŞ	20	107	118.1	20	100		
		114					
		115					
		116					
		116					
		117					
		117					
		117					
		117					
		118					
		118					
		119					
		119					
		122					
		122					
		123					
123							
123							
124							
11 YAŞ	20	124	129.7			20	100
		125					
		126					
		127					
		127					
		128					
		128					
		128					
		128					
		128					
		129					
		129					
		130					
		132					
		133					
		133					
134							
134							
135							
136							
	40	4956	1239	20	50	20	50

40 kişilik grupta

A + B grubu ortalamaları = 52.2

C " " = 33.2

Meanlar arasındaki fark = 19

Bu sonuca göre sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörler, A + B grubu lehine bir fark yaratmaktadır.

Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin Kohs küpleri testine etkinliği incelendiğinde;

40 kişilik grupta

A + B grubu ortalamaları = 33.35

C " " = 15.05

Meanlar arasındaki fark = 18.5

Kohs küpleri testinde A + B grubu, C grubuna oranla daha başarılı görülmektedir. Yukarıdaki verilerde görüldüğü üzere meanlar arasındaki 18.5'lük fark bunu doğrulamaktadır.

Araştırmamızda sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlerin küplerle inşa testi üzerindeki etkisi incelendiğinde;

40 kişilik grupta

A + B grubu ortalamaları = 68.5

C " " = 54.8

Meanlar arasındaki fark = 13.7

Bulgularımız sonucunda, diğer testlerde olduğu gibi, küplerle inşa testinde de meanlar arasında 13.7 gibi bir farklılık görülmektedir.

A + B grubunu oluşturan, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi yüksek aileler çocuklarının, iyi yaşam standartlarına sahip olması, bu çocukların daha başarılı olmasına neden olmaktadır. İyi yaşam koşulları bu çocukların fizyolojik ve psikolojik gelişimlerinin yanı sıra, zihinsel gelişimlerini de büyük ölçüde etkilemektedir. A + B grubunun sahip olduğu aileler, bu grup bireylerinin zihinsel gelişmesini olumlu yönde etkileyecek, uygun ortamı, hazırlayabilecek olanaklara sahiptir. Bu çocuklar tiyatro, sinema, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının olanaklarından yararlanması, ailelerinin değişik kaynaklı yardımcı kitaplar sağlaması sonucu, kitap okuma olanaklarının olması, bu grubun yaptığımız testlerde daha başarılı olması sonucunu yaratmıştır.

Testin başarılı olmasını sağlayan diğer bir etken de A + B grubunda yer alan çocukların, okul öncesi eğitimden yararlanmalarındır. Ana okullarında A + B grubunun çocukları test materyellerine benzer oyuncaklara sahip olmaları, bu konuda yeteneklerini geliştirmeleri ve test sırasında yabancılık çekmemeleri, teste daha kolay uyum sağlayabilmelerine neden olmuştur.

Çocuğun kendisine güven duymasıda, rahat davranmasına test sırasında, çözüme kolay ulaşmasına, zaman kaybetmemesine ve başarılı olmasına yol açmaktadır. C grubuna dahil çocukların ailelerine göre, daha geniş olanaklara sahip, A + B grubu çocuklarının ailelerinin maddi sıkıntılarının olmaması, bu çocukların istemlerinin karşılanması, yukarıda belirttiğimiz avantajları A + B grubu lehine sağlamaktadır.

Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi yüksek ailelerin ve dolayısı ile çocuklarının sahip olduğu üstünlükler karşısında, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi düşük ailelerin çocukları, ekonomik ve kültürel yetersizlikler içerisinde büyümektedir. Ülkemizde gün geçtikçe artan ekonomik koşulların ağırlığının yanı sıra, sosyal dengesizliklerin yol açtığı kötü yaşam koşulları, ailenin çocuk üzerinde en az düzeyde eğilmesini engellemekte ve çoğu kez çocuk kendi haline bırakılmaktadır. Bu durum genellikle bu grup çocukları da bir endişe haline ve kendine güvensizliği yaratmaktadır. Test sırasında bu çocukların çekingen, sıkıntılı davranışları, test situasiyonuna uyum sağlayamamalarına yol açmıştır.

Sonuç olarak sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan yetersiz çevrelerden gelen C grubu çocuklarının, A + B grubu çocuklarına oranla daha başarısız olmalarına yol açmıştır.

2) CİNSİYET FAKTÖRÜ:

Bireysel çalışmamı oluşturan deneklerin pratik yetenek düzeylerini incelediğimizde genel sonuçlarda kız ve erkek grubunun aynı değerde başarılı olduklarını görmekteyiz. Buna karşılık test ünitelerine (passalong, kohs, küplerle inşa) inildiğinde erkek grubunun daha başarılı olduğunu görmekteyiz. Norm tablolarında kızlara tanınan ayrıcalık bu çelişkiye neden olmaktadır. Bu nedenle pratik yetenek oranlarını göz önüne almaksızın cinsiyet faktörünün passalong, kohs, küplerle inşa testleri üzerindeki etkinliğini incelemekle yetineceğiz.

Araştırmamızda cinsiyet faktörünün passalong testi üzerindeki etkisini incelediğimizde

40 kişilik grupta	
Kız grubu ortalaması	= 41.55
Erkek grubu ortalaması	= 43.85
Meanlar arasındaki fark	= 2.3

Bu sonuçlarda kız ve erkek grubu arasında erkek grubunun lehinde erkek grubunun bir fark bulunmuştur.

Cinsiyet faktörünün kohs küpleri testi üzerindeki etkinliğini incelediğimizde

40 kişilik grupta	
Kız grubu ortalaması	= 19.95
Erkek grubu ortalaması	= 28.65
Meanlar arasındaki fark	= 8.7

Bu grupta da erkek grubunun kızlara oranla daha başarılı olduklarını görmekteyiz.

Cinsiyet faktörünün küplerle inşa testi üzerindeki etkisi incelendiğinde elde edilen sonuçlar:

40 kişilik grupta	
Kız grubu ortalaması	= 59.45
Erkek grubu ortalaması	= 63.85
Meanlar arasındaki fark	= 4.4

Küplerle inşa testi sonuçlarına göre erkek ve kız grupları arasında 4.4 gibi farklılığa rastlanmıştır.

Çalışmalarımız sonuçları erkek grubunun passalong, kohs, ve küplerle inşa testlerinde daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Bu sonuçta bizi kız ve erkek çocuklarının yetiştirilme biçimleri arasındaki farkı araştırmaya yöneltmiştir.

Yaptığımız araştırmada erkek grubunun, kız grubuna oranla daha başarılı olmasının nedeni, yetiştirilme biçimlerindeki farklılıktan ileri geliyor olabilir. Ancak ilgi yönlerinin farklılaşmasında biyolojik etmenleri de gözden uzak tutmamak gerekir. Toplumumuzda aileler genel olarak kız çocuklara ayrı, erkek çocuklara ayrı, davranış biçimi oluşturmaktadır. Bu da farklı bir sosyal gelişim yaratmaktadır. Kız çocuğunun özellikle klâsik Türk ailesi

tipine uygun olarak yetiştirilmeğe çalışılması ve ataerkil aile tipi içerisinde normlaştırılması kız çocuğunu otonom bir kişiliğe sahip olmasını engellemekte ve aileye daha bağımlı kılmaktadır. Diğer taraftan toplumumuzda erkek çocuğu dışa dönük, atılımcı ve aktif bir yapıda yetiştirilmeğe çalışılmaktadır. Buna neden toplumun erkek çocuğa verdiği önem kadar, erkek çocuğun toplum içerisinde aldığı ağır sorumluluktur. Her iki etmenin etkisi ile erkek çocuğa özel bir hassasiyet gösterilmekte ve sonuçta bazı kesimlerde kız çocuklardan farklılıklar göstermektedir. Bu nedenler sonucu, test sırasında erkek çocuklarının güvenle hareket etmeleri ve buna karşılık kız çocuklarının deneme yanılma yoluyla sonuca gitmeğe çalışmaları, erkek çocukların daha az zaman kaybederek başarılı olmalarına neden olmuştur.

3) YAŞ FAKTÖRÜ

Pratik yetenek düzeyini yaş faktörüne göre incelediğimizde genel sonuçlarda ve testin ünitelerine inildiğinde 11 yaşın, 10 yaşa göre daha başarılı olduğunu görüyoruz.

Araştırmamızda yaş faktörünün passalong testi üzerindeki etkisini incelediğimizde

40 kişilik grupta	
10 yaş ortalaması	= 36.95
11 yaş ortalaması	= 48.45
Meanlar arasındaki fark	= 11.5

Bu sonuçlar 11 yaşın 10 yaşa oranla daha başarılı olduğunu göstermektedir.

Yaş faktörünün kohs küpleri testi üzerindeki etkileri incelendiğinde,

10 yaş ortalaması	= 17.4
1 yaş ortalaması	= 31.2
Meanlar arasındaki fark	= 13.8

Sonuçlar 11 yaşın daha başarılı olduğunu göstermektedir. Küplerle inşa testinde yaş faktörünü incelediğimizde

40 kişilik grupta	
10yaş grubu ortalaması	= 58.25
11 yaş grubu ortalaması	= 65.05
Meanlar arasındaki fark	= 6.8

Bu gruptada 11 yaşın, 10 yaşa göre daha başarılı olduğunu görmekteyiz.

11 yaşın başarılı olmasının nedenini, diğer yaş gruplarına göre fiziksel ve zihinsel gelişimin yanı sıra, çeşitli deneyimlerinin etken olduğu söylenebilir. Bu yaş grubu çocuklarının, göz-l koordinasyonu, el, adale, parmak becerisi, analiz-sentez, soyut düşünme ve kavrama yeteneği açısından gelişmiş olması, passalong, koks ve küplerle inşa testlerinde daha başarılı olmalarına yol açmıştır.

SONUÇ:

Alexander Pratik yetenek testinin uygulanması sonucunda elde ettiğimiz verilere dayanarak A + B grubunun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan, erkek grubunun cinsiyet açısından, 11 yaşında, yaş açısından daha başarılı olduğunu görmekteyiz.

Farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevreden gelen çocuklara bu test uygulandığında, alınan sonuçlarda, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevrenin etkinliğini görülmüştür. Buna dayanarak Alexander pratik yetenek testinin, non-verbal bir test olmasına karşın, kültürden tamamiyle kurtarılamadığı söylenebilir. Cinsiyet konusunda da erkek grubunun daha başarılı oluşunu, toplumumuzda erkek çocuğa verilen kıymete ve yetiştiriliş tarzına bağlıyabiliriz. 11 yaş grubunun pratik yetenek oranlarının 10 yaşa göre genelde büyük bir fark göstermemesine karşın, testin bölümlerine inildiğinde, farkı, görmekteyiz. Bu da normların 10 yaşın lehinde olmasındandır.

Non-verbal bir test olan Alexander Pratik Yetenek Testinin lkemizdeki uygulaması, norm değişiklikleri ile, faydalı olacağı kanısındayım.